

Stanovisko Výboru regionů k návrhu Evropského parlamentu a Rady zřídit Evropské sdružení pro přeshraniční spolupráci (ESPS)

(2005/C 71/11)

VÝBOR REGIONŮ,

s přihlédnutím k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ustanovení Evropského sdružení pro přeshraniční spolupráci (ESPS), přijatého Evropskou komisí 14. července 2004, COM(2004) 496 final - 2004/0168 COD;

s přihlédnutím k žádosti Evropské komise z 15. července 2004 o vydání stanoviska Výboru regionů na toto téma podle Článku 159(3) Smlouvy ustanovující Evropské společenství;

s přihlédnutím k rozhodnutí Rady z 8. listopadu 2004 jej v této věci konzultovat,

s přihlédnutím k dopisům komisařů **Barniera** a **De Palaciové** z 8. března 2004, ve kterých žádají o vypracování stanoviska týkajícího se nového evropského právního nástroje pro přeshraniční spolupráci;

s přihlédnutím k Článku 265 (1) Smlouvy o založení Evropského společenství, ve kterém se uvádí, že „Rada nebo Komise bude konzultovat Výbor regionů v případech stanovených touto smlouvou a ve všech dalších případech, zvláště těch, které se týkají přeshraniční spolupráce, kdy to bude jedna z těchto dvou institucí považovat za vhodné“;

s přihlédnutím k Článku III-220 smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu, ve kterém se uvádí, že „Pro podporu svého celkového harmonického rozvoje bude Unie vyvíjet a dále provádět činnost směřující k posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti. [...] Z regionů, na které se toto vztahuje, bude zvláštní pozornost věnována zemědělským oblastem, oblastem postiženým průmyslovou transformací a oblastem s vážnými a trvalými přírodními či demografickými handicap, jako jsou nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské oblasti“.

s přihlédnutím k rozhodnutí předsedy Výboru regionů z 5. 4. 2004 pověřit Komisi pro teritoriální politiku soudržnosti vypracováním stanoviska na toto téma,

s přihlédnutím ke zprávám Evropského parlamentu: ke „Gerlach“-zprávě z r. 1976 o regionální politice Společenství týkající se regionů na vnitřních hranicích Společenství⁽¹⁾, „Boot“-zprávě z r. 1984 o posílení přeshraniční spolupráce⁽²⁾, „Schreiber“-zprávě z r. 1986 o regionu Sársko-Lotrinsko-Lucembursko⁽³⁾, „Poetschki“-zprávě o přeshraniční spolupráci na vnitřních hranicích⁽⁴⁾, „Chiabrando“-zprávě z r. 1988 o programu rozvoje pro hraniční region ve Španělsku a Portugalsku⁽⁵⁾, „Cushnahan“-zprávě z r. 1990 o iniciativě Společenství INTERREG⁽⁶⁾, „Muru“-zprávě z r. 1994 o iniciativě Společenství INTERREG II⁽⁷⁾;

s přihlédnutím k Madridské rámcové úmluvě Rady Evropy z r. 1980 a jejím následným dodatkovým protokolům (1995, 1998);

s přihlédnutím ke stanovisku Kongresu místních a regionálních samospráv Rady Evropy předloženému Komisi pro teritoriální politiku soudržnosti (COTER) Výboru regionů, týkajícímu se „Nového právního nástroje pro přeshraniční spolupráci“, schváleného na schůzi Předsednictva 5. května 2004, zpravodaj: Herwig Van Staa (Rakousko, L, ELS/KD)

⁽¹⁾ Úř. věst. C 293, 13.12.1976

⁽²⁾ Úř. věst. C 127, 14.5.1984

⁽³⁾ Úř. věst. C 176, 14.7.1986

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 99, 13.4.1987

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 262, 10.10.1988

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 175, 16.7.1990

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 128, 9.5.1994

s přihlédnutím k Bílé knize o evropské správě předložené Evropskou komisí v r. 2001 (COM(2001) 428 final), kde se uvádí, že „Komise bude posuzovat, jak by bylo možné na úrovni EU lépe podpořit rámec pro nadnárodní spolupráci regionálních či místních činitelů s výhledem na předložení návrhů do konce roku r. 2003“ (3.1);

s přihlédnutím ke svému stanovisku z března r. 2002 ke Strategiím pro podporu přeshraniční a meziregionální spolupráci v rozšířené EU, což je základní dokument výtýčující obecné směry pro budoucnost (VR 181/2000 fin) (8);

s přihlédnutím ke studii s názvem „Transevropská spolupráce mezi územními samosprávami: nové výzvy a budoucí kroky nutné ke zlepšení spolupráce“ z října r. 2001, vypracované v úzké spolupráci se Sdružením evropských příhraničních regionů v rámci přípravy výše uvedeného stanoviska;

s přihlédnutím ke třetí zprávě o hospodářské a sociální soudržnosti „Nové partnerství pro soudržnost, konvergenci, konkurenceschopnost, spolupráci“, schválené Evropskou komisí 18. února 2004, která ve svých závěrečích uvádí, že „Komise má v úmyslu navrhnout nový právní nástroj ve formě evropské struktury pro spolupráci (‘Přeshraniční regionální orgán,’), aby umožnila členským státům, regionům a místním orgánům zaměřit se jak v rámci programů Společenství, tak mimo ně, na tradiční právní a administrativní problémy, se kterými se setkávají při řízení přeshraničních programů a projektů. Cílem je přenést na tuto novou právní strukturu schopnost provádět spolupráci jménem veřejných orgánů“.

s přihlédnutím ke svému stanovisku ke třetí zprávě o soudržnosti z 16. června 2004 (CdR 120/2004 fin);

s přihlédnutím ke zprávě „Směrem k novému právnímu nástroji společenství usnadňujícímu transevropskou spolupráci mezi územními orgány v Evropské unii, založenou na veřejném právu“, vypracované Sdružením evropských příhraničních regionů (SEPR) pro Evropskou komisi na základě předchozí práce provedené spolu s Výborem regionů v rámci výše uvedené studie;

s přihlédnutím k úloze, kterou hraje Výbor regionů při vypracovávání legislativy v těsné spolupráci s Evropskou komisí a k připomínkám předloženým místními a regionálními orgány během přípravné fáze;

s přihlédnutím ke svému návrhu stanoviska (CdR 62/2004 rev.3) schválenému 24. září 2004 Komisí pro teritoriální politiku soudržnosti (zpravodaj: **p. Niessl**, zemský hejtman Burgenlandu, (Rakousko/SES)

přijal na 57. plenárním zasedání ve dnech 17. a 18. listopadu 2004 (jednání z 18. listopadu 2004) následující stanovisko.

Hledisko Výboru regionů

VÝBOR REGIONŮ

1. **podporuje** záměr Komise trvale zlepšit právní a institucionální podmínky pro přeshraniční, transnacionální a meziregionální spolupráci (transevropskou spolupráci) na národní, regionální a místní úrovni a domnívá se, že díky návrhu posuzovaného nařízení bude možné řešit obtíže přetrvávající v této oblasti efektivněji, než tomu bylo doposud;

2. **nicméně navrhuje**, aby se nový právní nástroj nazýval Evropské sdružení pro transevropskou spolupráci (ESTS) spíše než Evropské sdružení pro přeshraniční spolupráci (ESPS), protože tento název umožňuje použít daný právní nástroj pro transnacionální a meziregionální spolupráci ve smyslu článku 1 návrhu nařízení;

3. **souhlasí** s Evropskou komisí, že samotné členské státy nemohou dostatečně či efektivně zlepšit podmínky pro transevropskou spolupráci, a proto má Společenství podle druhého

odstavce článku 5 Smlouvy o založení Evropského společenství (princip subsidiarity) oprávnění jednat vzhledem k transnacionálním aspektům a nepopíratelným výhodám, které přinášejí komunitární přístup oproti opatřením přijatým na úrovni 25 členských států;

4. **souhlasí** s Evropskou komisí, že návrh nařízení nejde dále, než je nezbytné k dosažení cílů Smlouvy podle 3. odstavce článku 5 Smlouvy o založení Evropského společenství (princip proporcionality), jelikož toto nařízení pouze zajišťuje dobrovolný rámec pro transevropskou spolupráci a stanovuje jen minimální požadavky pro vytvoření a činnost Evropského sdružení pro transevropskou spolupráci;

5. **vítá** skutečnost, že návrh nařízení Evropské komise vychází z článku 159 Smlouvy o ES, což je právní základ, který umožňuje použít proceduru spolurozhodování uvedenou ve článku 251, jenž stanovuje, že Rada přijímá rozhodnutí kvalifikovanou většinou;

(8) Úř. věst. C 192, 12.8.2002, s. 37

6. **je potěšen**, že Evropská komise zvolila v tomto případě jako právní nástroj nařízení, což znamená, že jakýkoli regionální a místní orgán, který si přeje vytvořit Evropské sdružení pro transevropskou spolupráci, tak může učinit, aniž by musel přijmout transpoziční opatření a/nebo získat souhlas jednotlivých členských států;

7. zároveň je však **potěšen**, že nejen regionální a místní úřady, ale také členské státy se mohou podílet na zřízení Evropského sdružení pro transevropskou spolupráci a tímto mohou posílit v rámci přeshraniční, transnacionální a meziregionální spolupráce hospodářskou a sociální soudržnost v Evropě;

8. také **vítá** skutečnost, že podle návrhu nařízení mohou být členy ESTS kromě členských států a regionálních a místních orgánů též další místní orgány veřejné správy;

9. **je potěšen**, že Evropská komise převzala návrh Výboru regionů spočívající v tom, že úloha ESTS se nemá omezovat na přeshraniční spolupráci, ale má také pokrýt transnacionální a meziregionální spolupráci; **nicméně žádá** o pozměnění textu v tomto smyslu, jak již bylo navrženo pro název, aby byl tento cíl zřejmý.

10. **vítá**, že nařízení zavádí společná ustanovení pro zřízení ESPS ve všech členských zemích; důrazně vyzývá Komisi, aby platné mezistátní dohody o přeshraniční spolupráci zůstaly použitelné.

11. **plně souhlasí** s formulací uvedenou Evropskou komisí v článku 3(1) návrhu nařízení, týkající se úkolů a kompetencí ESPS, podle níž členové sdružení rozhodují sami o úkolech ESTS;

12. **vítá**, že je možné zvolit použitelnou národní legislativu; nicméně vyzývá Komisi k hledání řešení, aby se předešlo vzniku rozporů s existujícími národními zákony; žádá Evropskou komisi, aby pro případ, že by se sídlo ESPS nacházelo v členském státě, jehož legislativa se nemá uplatňovat, vytvořila nezbytný rámec umožňující vyhnout se případným rozporům se zákonem.

13. **naléhavě doporučuje** zahrnout do nařízení ustanovení, která by v případě potřeby umožnila členským státům přijmout vhodná opatření v souladu s ustanoveními ústavního práva týkajícími se přidělení kompetencí ESPS a kontroly ESPS.

14. **vítá skutečnost**, že ESTS může být pověřeno nejen realizací programů financovaných Společenstvím, ale také prováděním jiných všeobecných akcí v oblasti transevropské spolupráce, což může výrazně napomoci budoucímu rozvoji činnosti tohoto druhu v Evropě. Upozorňuje ale na skutečnost, že je třeba umožnit, aby třetí strana mohla ESPS pověřit realizací programů financovaných Společenstvím, aby mohla být ustanovení návrhu nařízení účinná.

15. **plně schvaluje** návrh učinit ESTS právnickou osobou, ale také **souhlasí** s možností pověřit jednoho z členů ESTS prováděním konkrétních úkolů, což by zamezilo vzniku nových, přebujelých byrokratických struktur;

16. **je nicméně nakloněn** možnosti přidělovat úkoly ESTS nejen všem členům sdružení najednou, ale také je přidělovat odděleně nebo je mezi členy rozdělit, a **žádá**, aby byl Článek 5(3) odpovídajícím způsobem pozměněn;

17. **žádá**, aby ESTS bylo povinno vytvořit shromáždění složené z členských představitelů, které by v duchu demokratické transparency neslo zodpovědnost za činnost sdružení;

18. **považuje za nezbytné** stanovit v článku 6 nařízení, že ředitel ESTS je politicky a právně zodpovědný členským představitelům v shromáždění ESTS.

19. **žádá**, aby o úmluvách o transevropské spolupráci, přijatých v souladu s tímto nařízením, byly informováni nejen všichni členové a členské státy, ale také Výbor regionů. Výbor regionů by měl vést seznam existujících ESTS, aby evropské instituce, členské státy, regionální a místní úřady a každý evropský občan mohli rychle získat přesné informace o jakémkoli ESTS. Tento seznam by také mohl hrát cennou úlohu při šíření nejlepších metod práce po Evropě.

Doporučení Výboru regionů

Doporučení č. 1

Název

(též odpovídajícím způsobem změnit definici a zkratku na ESTS v celém dokumentu)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
o zřízení Evropského sdružení pro přeshraniční spolupráci (ESPS)	o zřízení Evropského sdružení pro <u>transevropskou</u> spolupráci (ESPS) (<u>ESTS</u>)

Odůvodnění

Mezi členskými státy, regiony a místními úřady existují tři druhy spolupráce: přeshraniční, meziregionální a transnacionální. Ty zahrnuje širší termín „transevropská spolupráce“. Musí být možnost zřídit Evropské sdružení pro všechny tři druhy transevropské spolupráce.

Doporučení č. 2

(bod odůvodnění 1)

(též odpovídajícím způsobem změnit termíny „přeshraniční spolupráce“ a „transnacionální a meziregionální spolupráce“ na „transevropská spolupráce“ v celém dokumentu)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
Odstavec 3 článku 159 smlouvy stanovuje, že o specifických akcích může být rozhodnuto mimo fondy uvedené v odstavci 1 tohoto článku, aby bylo dosaženo cíle sociální a hospodářské soudržnosti, uvedeného ve smlouvě. Harmonický rozvoj celého Společenství a posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti předpokládá posílení přeshraniční spolupráce. Za tímto účelem je vhodné přijmout opatření nutná k tomu, aby se zlepšily podmínky, za jakých se provádějí akce v oblasti přeshraniční spolupráce.	Odstavec 3 článku 159 smlouvy stanovuje, že o specifických akcích může být rozhodnuto mimo fondy uvedené v odstavci 1 tohoto článku, aby bylo dosaženo cíle sociální a hospodářské Soudržnosti, uvedeného ve smlouvě. Harmonický rozvoj celého Společenství a posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti předpokládá posílení <u>přeshraniční, transnacionální a meziregionální (dále zvané „transevropská spolupráce“)</u> spolupráce. Za tímto účelem je vhodné přijmout opatření nutná k tomu, aby se zlepšily podmínky, za jakých se provádějí akce v oblasti <u>přeshraniční transevropské</u> spolupráce.

Odůvodnění

Tato změna vyplývá z doporučení č. 1.

Doporučení č. 3 (nové)

(bod odůvodnění 7)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
7) Aby byly překonány překážky bránící přeshraniční spolupráci, je nezbytné vytvořit nástroj spolupráce na úrovni Společenství, který by umožňoval zřídit na území Společenství sdružení pro spolupráci se statutem právnické osoby pod názvem „evropská sdružení přeshraniční spolupráce“ (ESPS). Využití ESPS by nemělo být povinné.	(7) Aby byly překonány překážky bránící přeshraniční spolupráci, je nezbytné vytvořit nástroj spolupráce na úrovni Společenství, který by umožňoval zřídit na území Společenství sdružení pro spolupráci se statutem právnické osoby pod názvem „evropská sdružení přeshraniční spolupráce“ (ESPS). Využití ESPS by nemělo být povinné. <u>Mezistátní dohody o přeshraniční, meziregionální nebo transnacionální spolupráci platné mezi obcemi a/nebo regiony a/nebo státy jsou nadále použitelné.</u>

Odůvodnění

Legální možnosti existujících mezistátních dohod o přeshraniční spolupráci, jako je například „dohoda z Karlsruhe“, nesmějí být tímto nařízením omezeny.

Doporučení č. 4

(bod odůvodnění 10)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
Členové mohou rozhodnout o tom, zda zřídí ESPS jako samostatnou právnickou osobu, nebo pověří úkoly ESPS jednoho z členů.	Členové mohou rozhodnout o tom, zda zřídí ESPS <u>ESTS</u> jako samostatnou právnickou osobu, nebo pověří úkoly <u>ESPS</u> <u>ESTS</u> jednoho <u>nebo více</u> členů.

Odůvodnění

Tato změna vyplývá z doporučení č. 1.

Doporučení č. 5

(bod odůvodnění 11)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
[...] pouze z iniciativy členských států a jejich regionálních a místních orgánů, bez finančního příspěvku Společenství.	[...] pouze z iniciativy členských států a <u>nebo</u> jejich regionálních a místních orgánů, bez finančního příspěvku Společenství.

Odůvodnění

Transevropská spolupráce musí být samou svou podstatou otevřená také regionálním a místním orgánům bez účasti členských států.

Doporučení č. 6

Článek 1.1

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
Podstata ESPS	Podstata ESPS <u>ESTS</u>
1. Sdružení pro spolupráci může být zřízeno na území Společenství ve formě evropského sdružení pro přeshraniční spolupráci, dále nazývané ESPS, za podmínky a v souladu s postupy, které uvádí toto nařízení.	1. Sdružení pro spolupráci může být zřízeno na území Společenství ve formě evropského sdružení pro přeshraniční <u>transevropskou</u> spolupráci, dále nazývané ESPS <u>ESTS</u> , za podmínky a v souladu s postupy, které uvádí toto nařízení.

Odůvodnění

Tato změna vyplývá z doporučení č. 1.

Doporučení č. 7

Článek 1.3

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
Cílem ESPS je usnadnit a podporovat přeshraniční spolupráci členských států, jakož i regionálních a místních úřadů za účelem posílení hospodářské, sociální a teritoriální soudržnosti.	Cílem ESPS <u>ESTS</u> je usnadnit a podporovat přeshraniční, transnacionální a meziregionální spolupráci (<u>transevropskou spolupráci</u>) členských států, jakož i regionálních a místních úřadů za účelem posílení hospodářské, sociální a teritoriální soudržnosti.

Odůvodnění

Tato změna vyplývá z doporučení č. 1.

Doporučení č. 8

Článek 2.3

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
Členové mohou rozhodnout o tom, zda zřídí ESPS jako samostatnou právnickou osobu, nebo pověří úkoly ESPS jednoho z členů.	Členové mohou rozhodnout o tom, zda zřídí ESPS <u>ESTS</u> jako samostatnou právnickou osobu, nebo pověří <u>úkoly ESPS <u>ESTS</u> jednoho nebo více členů.</u>

Odůvodnění

Tato změna vyplývá z doporučení č. 1.

Doporučení č. 9

Článek 3.1

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
ESPS plní úkoly, které jsou mu svými členy svěřeny na základě tohoto nařízení.	<u>ESPS plní úkoly, které jsou mu na základě tohoto nařízení svěřeny buď jeho členy, nebo s jeho souhlasem třetími stranami.</u>

Odůvodnění

Toto doplnění je nezbytné, pokud má ESPS v budoucnu realizovat programy financované Společenstvím.

Doporučení č. 10

Článek 3.3

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
Založení ESPS se nedotýká ani finanční zodpovědnosti členů a členských států za prostředky Společenství, ani za národní prostředky.	Založení ESPS se nedotýká ani finanční zodpovědnosti členů za prostředky Společenství nebo národní prostředky, ani finanční zodpovědnosti členských států za prostředky Společenství. Členské státy mohou přizpůsobit legislativu nebo dohody, které je opravňují kontrolovat, zda je ESPS v souladu s právními a technickými normami. Zodpovědnost za kontrolu může zůstat na Společenství, nebo být přenesena na jeden členský stát.

Odůvodnění

Členské státy jsou za národní prostředky samozřejmě zodpovědné svým národním parlamentům a není třeba se o tom zmiňovat v návrhu nařízení. Pokud však členské státy (nebo odpovídající federální státy v členských státech s federální strukturou) mají být zodpovědné za prostředky Společenství, musí existovat prostor pro globální monitorování ESPS členskými státy. Pokud tomu tak nebude, členské státy by mohly nést zodpovědnost za situace, nad nimiž nemají žádnou kontrolu.

Doporučení č. 11

(Článek 4.8)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
O úmluvě jsou informováni všichni členové a členské státy.	O úmluvě jsou informováni všichni členové, a členské státy a Výbor regionů. Výbor regionů zařadí úmluvu na seznam všech „úmluv o transevropské spolupráci“, jenž bude přístupný veřejnosti.

Odůvodnění

Výbor regionů je vázán transparentcí v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství a považuje sám sebe za jakýsi obchod pod jednou střechou, jenž musí být snadno přístupný jako středisko expertizy jak pro evropskou veřejnost, tak pro oddělení Evropské komise. Jako takový musí dbát na to, aby informace týkající se regionální a místní úrovně a tedy zásadních otázek byly kdykoli dostupné.

Doporučení č. 12
(Článek 5 a příslušným způsobem celý dokument)

Text návrhu Komise	Pozměňovací návrh Výboru regionů
jednací řád	stanovy

Odůvodnění

Hlavní principy, na kterých je sdružení založeno, by měly být zaneseny ve stanovách. Jednací řád na druhé straně upravuje interní činnost. Proto není důvod, aby ESTS nemělo jednací řád i stanovy.

V Bruselu dne 18. listopadu 2004.

Předseda
Výboru regionů
Peter STRAUB

**USNESENÍ VÝBORU REGIONŮ Z 18. LISTOPADU O ZAHÁJENÍ JEDNÁNÍ O PŘISTOUPENÍ
TURECKA K EU**

(2005/C 71/12)

VÝBOR REGIONŮ:

- S ohledem na sdělení „Doporučení Evropské komise ohledně pokroku Turecka směrem k přistoupení“, předložené Evropskou komisí dne 6. října 2004 (COM (2004) 656 final);
 - S ohledem na „Pravidelnou zprávu z roku 2004 ohledně pokroku Turecka směrem k přistoupení“ (SEC (2004) 1201);
 - S ohledem na prohlášení z Ankary přijaté Komisí RELEX a Sdružením obcí v Turecku (UTM) dne 11. října 2004;
 - S ohledem na strategii vnějších vztahů Výboru regionů, přijatou mimořádným zasedáním předsednictva v Haagu dne 21. října 2004;
- 1) **vítá** žádost Turecka za stejných podmínek jako žádosti jiných evropských zemí.
 - 2) **má v úmyslu** předkládat své názory ve vztahu k přistoupení Turecka z místního a regionálního hlediska při vhodných budoucích příležitostech; vyzývá Evropskou komisi, aby Výbor konzultovala ve věci budoucích Pravidelných zpráv.
 - 3) **uznává**, že snahy o reformu prováděné tureckými úřady během posledních let pomohly Turecku najít způsoby, jak splnit kodaňská kritéria, což usnadnilo rozhodnutí o otevření jednání o přistoupení Turecka k EU;
 - 4) **podporuje** tureckou vládu, aby pokračovala v započatých náročných reformách a tím co nejdříve dosáhla jejich úplné implementace, a to nevratným a udržitelným způsobem;
 - 5) **vítá** snahy o decentralizaci uskutečněné v Turecku, které by měly být v souladu se zásadami Charty pro místní samosprávu a probíhající reformou zákona o místní správě z roku 2004, který uznává existenci místní správy jako nejmenší organizační jednotky a očekává její náležitou implementaci, stejně jako podobné snahy týkající se regionální úrovně;